

Info-sheet

SECURE-BIO-SUPPLY

Nr 1: Oktober 2024

Stenkol och torv skall fasas ut!

Klimatmålet påskyndar energiomställningen

EU har förbundit sig att minska sina växthusgasutsläpp med minst 55 procent från 1990 års nivå, före 2030. Dessutom har EU som mål att bli den första klimatneutrala världsdelen 2050. Finlands klimatpolitik baserar sig på internationella överenskommelser och klimatarbetet struktureras upp i den nationella klimatlagen (423/2022). Målet är att Finland ska vara koldioxid neutralt senast 2035 och att växthusgasutsläppen reduceras med 60 procent före 2030.

Finland har en klimat- och energistrategi från år 2022, och en uppdatering är nu under beredning. Finlands växthusgasutsläpp redovisas årligen till EU-kommissionen och FNs klimatkonvention.

Fossila bränslen skall fasas ut

De fossila bränslen vi använder förorsakar växthusgaser. Utsläppsfaktorn för energi-användning av stenkol och torv är större än för olja och naturgas och utsläppsmässigt vinner man alltså mer på att begränsa kol- och torvanvändningen först, speciellt inom elproduktionen där stenkol tidigare använts i kondenskraftverk för att balansera

elbehovet. Dylig kraft-produktion har nu till största delen lagts ner och från och med den 1 maj 2029 blir det i Finland förbjudet att använda kol som bränsle vid produktion av el eller värme. I lagen om förbudande av energiutvinning ur kol (416/2019) stadgas även om en påföljdsavgift om 30 e/GJ dvs ca 108 e/MWh ifall kol används i strid mot lagen.

Det finns ingen motsvarande lagstiftning som förbjuder användningen av brännertorv i Finland. Den politiska målsättningen har varit att halvera användningen av torv fram till 2030, men pga de senaste årens skärpta energibeskattning och förhöjda utsläppsavgifter har avvecklingen gått betydligt snabbare än man planerade, och torvbranschens framtid har upplevts som ytterst osäker. En regel gällande befrielse av punktskatt för mindre anläggningar som använder torv har åtminstone tillfälligt fått stycketorvs-produktionen att öka, då mer skogsflis till allt högre grad styrs till större anläggningar som måste betala skatt för torven. Under 2022-26 kan en mindre förbrännings-anläggning använda upp till 10 000 MWh torv utan att betala punktskatt, under 2027-30 skärs den maximala mängden gradvis ner till 5 000 MWh.

Medfinansieras av
Europeiska unionen

YRKESHÖGSKOLAN
NOVIA

Energiupplagring en ny utmaning

Det finns andra faktorer än koldioxidutsläpp som måste beaktas under övergångstiden till ett fossilfritt samhälle. En av dem är den inhemska och ofta lokala produktionskapaciteten, en annan utmaning är uppbyggandet av ny lagringskapacitet för att kunna lagra överskottet på elektricitet från vind och sol till perioder då energin bättre behövs. Det kommer alltså att behövas långtidsupplagrade bränslen en lång tid framöver.

I och med Rysslands attack mot Ukraina 2022 upphörde Finland med att importera energi därifrån. Tidigare har Ryssland varit vår viktigaste leverantör av energi så som stenkol, naturgas, kärnbränslen och elektricitet, till ett värde av hela 3,5 miljarder euro år 2020.

Våren 2022 ökade således efterfrågan på inhemska bränslen och samtidigt oron för att torven nu fasas ut för snabbt. Regeringen vädjade till fjärrvärmebolagen om att de ska säkra tillgången på bränsle för nästa och eventuellt de därpå följande eldnings-säsongerna genom att ingå avtal om torvleveranser med torvproducenterna. Man ansåg att avtalsperioderna borde omfatta flera år. Man beslöt också att återuppta säkerhetsupplagring av torv, något som har funnits i vår lagstiftning ända sedan 2007

(321/2007 och 498/2007).

Det visade sig dock inte vara så lätt att öka tillgången på torv, eftersom energitorv hade producerats enbart på beställning och en del producenter redan hade hunnit lägga ner verksamheten.

Försörjningsberedskapscentralen har nu planerat att säkerhetsupplagra torv fram till 2028. Stenkol och torv har varit lätta och billiga att långtidsupplagra och långtidsupplagringen måste därför utvecklas i takt med att dessa bränslen skall fasas ut.

Läs mer:

FBC (2022). Försörjningsberedskapscentralen inleder säkerhetsupplagring av brännertorv [webbnyhet] Publicerad 15.6.2022.

FINLEX (321/2007) Lag om skyddsupplag för brännertorv.

FINLEX (498/2007). Statsrådets förordning om skyddsupplag för brännertorv

FINLEX (416/2019). Lag om förbudande av energiutvinning ur kol.

FINLEX (423/2022) Klimatlag.

TEM (2022). Klimatneutralt Finland 2035 – den nationella klimat- och energistrategin. Arbets- och näringsministeriet. TEM 2022:54.

VH (2023). Energibeskattningen. (VH/3237/00.01.00/2023).

Statrådet (2019) Ett inkluderande och kunnigt Finland - ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart samhälle.

Utveckling av långtidsupplagring av fasta biobränslen (**SECURE-BIO-SUPPLY**) för att möjliggöra en hållbar energiomställning

Kontakta oss:

abo.fi/secure-bio-supply

Projektinformation:

Tid: 1.3.2024–28.2.2026

Projektägare: Åbo Akademi

Samarbetsparter: Yrkehögskolan Novia, Finlands skogscentral

Finansiär: EU-FRO Fonden för rättvis omställning (Österbottens förbunds FRO (JTF)-utlysning 2/2023. Österbottens förbund.

Målet med projektet SECURE-BIO-SUPPLY är att analysera vilka utmaningar och möjligheter förändringen av långtidslagring av bränslen kan skapa i Österbotten.

Medfinansieras av
Europeiska unionen

YRKEHÖGSKOLAN
NOVIA

Skogscentralen